

مطلع عشق

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: مؤمن همواره خانواده خود را از دانش و ادب شایسته بهره‌مند می‌سازد تا همه آنان را وارد بهشت کند.

مستدرک الوسایل ج ۱۲، ص ۲۰۱، ح ۱۳۸۸۱

امروز تأثیر رسانه‌ها و تلویزیون‌ها و هنرها و این شبکه‌های عظیم اطلاع‌رسانی اینترنتی و... از سلاح و از موشک و از بمب اتم بیشتر است. امروز دنیا، یک چنین دنیایی است.

منبع: پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیتا... خامنه‌ای Khamenei.ir

وظیفه مهمی که پدرها و مادرهای امروزی کمتر به آن توجه می‌کنند

اهمیت خوراکی‌های ذهنی و تصویری کودکان

نسرین صفری | روان‌شناس بالینی

فکر و ذهن کودک به مانند لوح سفیدی است که به وسیله دریافت‌های حسی شکل می‌گیرد و تکمیل می‌شود، کودک به کمک دو حس بینایی و شنوایی، که مهم‌ترین منبع کسب اطلاعات هستند، با محیط اطراف خود آشنا شده و ارتباط برقرار می‌کند. کودکی که به بهانه آرام شدن و سروصدانکردن یا مانع نشدن برای انجام فعالیت‌های والدینش، ساعت‌ها پای تلویزیون، تلفن همراه یا برنامه‌های متنوع رایانه‌ای رها می‌شود، با وجود گرایش و علاقه افراطی، به طور غیرمستقیم نیز تحت تأثیر آموزه‌های رسانه‌هایی قرار می‌گیرد که به اشتباه منبع امنیت و آسایش او تعریف می‌شوند. بسیاری از والدین آن قدر که نگران تنظیم رژیم غذایی فرزندانشان هستند و به هر طریق ممکن نیز بر آن نظارت می‌کنند، نسبت به خوراکی‌های فکری فرزندانشان حساسیت و تمرکز ندارند و ناآگاهانه فکر، روح و ذائقه ذهنی کودک‌شان را به وسیله پیام‌هایی تغذیه می‌کنند که اثرات منفی خاموش آن، در سنین بالاتر یعنی نوجوانی و بزرگسالی تظاهر پیدا می‌کند، اندک نیستند نوجوانانی که مسئولیت ناپذیرند، معتاد شبکه‌های رسانه‌ای و مجازی هستند، افسرده و خموده و همیشه خشمگین و عصبی‌اند، انگیزه‌ای برای انجام هیچ کاری ندارند، هدفمند نیستند و...

پرهیز از رفتار متناقض

کودکان همواره در حال مشاهده، تحلیل، تقلید و الگوبرداری از والدین خود هستند، متأسفانه گاهی والدین، خود، مرتکب رفتارهایی می‌شوند که انجام همان رفتارها توسط فرزندانشان خطا تعریف شده و قابل تنبیه است؛ این رفتارهای متناقض و دوسوگرانه باعث ایجاد تناقض در رفتار و اندیشه کودک می‌شود، مثلاً در استفاده از رسانه‌ها، بسیاری از ما والدین درست مانند فرزندانمان، بی‌چون و چرا از اهداف نادرست و سبک زندگی به اشتباه ترویج یافته در رسانه‌ها تبعیت می‌کنیم؛ این پیروی همه‌جانبه و ناآگاهانه والدین، بیش از اثرات مستقیم رسانه‌ها، بر تربیت فرزندانشان مآثرگذار است. وقتی والدین زمان زیادی از وقت‌شان را در رسانه‌های مختلف سپری می‌کنند، در جمع‌های خانوادگی دائماً سرگرم بازی با گوشی‌شان هستند، هر برنامه با هر محتوا و مضمونی را تماشا می‌کنند، به تقلید از شخصیت یک سریال، لباسی را تهیه می‌کنند یا تکیه کلامی را دائماً تکرار می‌کنند، در کانال‌های مختلف شبکه‌های اجتماعی عضو می‌شوند، به افراد مختلف پیشنهاد دوستی می‌دهند، عکس‌ها، فیلم‌ها و کارهای شخصی و خصوصی خود، خانواده یا فرزندان‌شان را به اشتراک می‌گذارند، به دنبال جذب هوادار، احساس بزرگی، شغف و اعتماد به نفس می‌کنند، در مورد پست‌های دیگران به راحتی اظهار نظر می‌نمایند یا نقص حریم خصوصی دیگران را عادی می‌پندارند و... بی‌تردید چگونه می‌توانند برای فرزندانشان محدودیت وضع کنند، به طور حتم بسیار نامعقول است که از فرزندانشان توقع داشته باشیم که به هويت و استقلال خود احترام بگذارد، حریم خصوصی خود و دیگران را نقض نکند، برنامه‌های مناسب خودش را انتخاب کند، ساعات خاصی از روز را به استفاده از رسانه‌ها اختصاص دهد و...

سواد رسانه‌ای داشته باشید

دنیای امروز، متفاوت از دنیای دیروزی است که والدین با اعتماد و اطمینان، فرزندان خود را با همبازی‌ها و دوستانی همراه می‌کردند که نسبت به آنها شناخت داشتند و به خوبی نیز می‌دانستند آنها هم، چون فرزندان‌شان، در سطحی یکسان از ارزش‌ها و آگاهی‌ها قرار دارند، موضوعی که شاید نه تنها در دنیای امروز اعتباری بر آن نیست، بلکه به شدت مغشوش و مساله‌ساز شده است. جای بسیار تأسف است امروزه بسیاری از والدین از فضای درون خانوادگی‌شان نیز اطلاع چندانی ندارند؛ مثلاً نمی‌دانند در همین اتاق همجوارشان، فرزند تلفن همراه به دست‌شان چه می‌کند حتی برخی از آنان از شیوه درست استفاده از برنامه‌های رسانه‌ای آگاه نیستند چه برسد از دنیای پرهیاهوی فرزندان‌شان و دوست همیشه همراه آنان یعنی شبکه‌های رسانه‌ای اطلاعاتی داشته باشند، به حقیقت بسیاری از پدر و مادرها از علاقه‌مندی‌ها، سرگرمی‌ها، دوستان مجازی و حقیقی، شبکه‌های منتخب فرزندان‌شان هم هیچ اطلاعی ندارند؛ پس با این اوصاف چگونه می‌توانیم از امنیت کودکان در فضای مجازی و شبکه‌های وابسته به آن صحبت کنیم. دستیابی به چنین درک و بینشی نیازمند کسب سواد رسانه‌ای در والدین است، پدر و مادرها باید در کسب این دانش کوشا و به روز باشند؛ شناخت و آگاهی والدین از رسانه‌های به روز جامعه و آشنایی با چگونگی کار کردهای آن، به محافظت از سلامت اخلاقی کودکان در برابر اطلاعات و مطالب زیان‌آور کمک شایانی می‌کند؛ چه بسا تنها هوشیاری والدین است که باعث می‌شود آنان فرزندان خود را در قالب یک مخاطب همیشه فعال به دست رسانه‌ها نسپارند.

گفت‌وگو؛ روشی برای آگاهی

گفت‌وگو تنها راهی است که والدین می‌توانند ارزش‌های فرهنگی، خانوادگی و شخصی را به فرزندانشان منتقل کنند، در حقیقت والدین با ارزشیابی، تجزیه و تحلیل یا بیان نظرات‌شان می‌توانند حقیقت دنیای پیرامون را برای کودکان‌شان معناسازی کنند. کودکان به رسانه‌ها و ابزارهای وابسته به آن به عنوان یک تفریح و سرگرمی نگاه می‌کنند، نه رسانه‌ای که منبع آموزشی است و باید اهداف آن را تشخیص دهند به همین دلیل وقتی والدین همراه با فرزندانشان به تماشای تلویزیون یا استفاده از بازی‌ها و شبکه‌های اجتماعی می‌پردازند، فرصتی را فراهم می‌آورند تا درباره آثار و پیامدهای مثبت و منفی استفاده از این رسانه‌ها نیز گفت‌وگو کنند. در این مسیر باید نگاه منصف و عادلانه‌ای داشته باشید و هرگز یک جانبه پیش نروید مثلاً در گفت‌وگوها همیشه از جنبه‌های مثبت استفاده از رسانه‌ها صحبت نکنید یا همیشه نسبت به پیام‌های رسانه‌ای نگاه بدبینانه و مخالفی نداشته باشید. تا آنجا که ممکن است گفت‌وگوهای جهت‌داری را ترتیب دهید و همزمان به ویژگی‌های مثبت و منفی رسانه‌ها توجه کنید، مثلاً همچنان که کودک را به فراگیری جنبه‌های پسندیده پیام‌های رسانه‌ای تشویق می‌کنید باید به رفتارهای ناشایست و غیرانسانی نیز اشاره کنید تا فرزندان‌تان آگاهانه‌تر به تماشای بنشینند و حتی نسبت به آنها نیز نگاهی انتقاده‌دانه داشته باشند. والدین می‌توانند با طرح پرسش‌هایی مستمر و هدفمند درباره معنا، کارکرد و ساختار یک برنامه یا شخصیت رسانه‌ای، کودک را به تفکر وادارند و در پیروی متعصبانه از آن، به نوعی تردید ایجاد کنند.